

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Niet voor verspreiding. Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.					
BLK Rund(-vlees): is (afkomstig van) een rund dat in overeenstemming met de onderstaande Beter Leven criteria voor runderen is gehouden. Een kalf gehouden onder de BLK kalf criteria moet volgens de wet worden aangeduid als rund(-vlees) op het moment dat dit dier ouder is dan een jaar, echter als dit dier niet voldeed aan de onderstaande criteria kan dit rund(-vlees) niet worden afgezet als BLK Rund(-vlees).					
Uitsluitingscriteria					
UIT01	Andere activiteiten	Er worden geen andere activiteiten op het bedrijf (UBN) ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	Activiteiten die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming zijn o.a., maar niet beperkt tot: - houden van pelsdieren voor productiedoelinden; - houden van leghennen in verrijkte kooien (tot 01-01-2021 toegestaan in Nederland) en koloniehuisvesting (opvolger van de verrijkte kooi en vanaf 2021 in Nederland de enige toegestane vorm van de 'legbatterij'). De op het ei gestempelde identificatiecode begint met het cijfer 3; - het houden van wilde dieren voor productiedoelinden; - het houden van ganzen of eenden voor de productie van ganzen- of eendenlever; - het kweken van bedreigde diersoorten, zoals paling; - het houden van vleesrunderen van een dikbil ras met een hoge incidentie van keizersneden, bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont. Runderen uit kruisingen dikbil x melkkoe waarbij de stier is geselecteerd op afkalfgemak, vallen hier niet onder; - andere activiteiten welke in strijd (kunnen) zijn met het beleid van de Dierenbescherming.	Controleer of het bedrijf (UBN) geen andere activiteiten ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming	Uitsluiting
UIT03	Genetisch gemanipuleerde dieren	Er zijn geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig.	Een genetisch gemanipuleerd dier is met gentechnologie aangepast. Genetische technologie of gentechnologie is een vorm van biotechnologie waarbij het DNA van een organisme direct wordt aangepast door extra genen met de gewenste eigenschappen bij een dier in te brengen. De klassieke methodes waarbij DNA van een organisme indirect wordt aangepast, door bijvoorbeeld het kruisen, selecteren, fokken van bepaalde rassen zijn wel toegestaan.	Controleer of er geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn.	Uitsluiting
UIT05	Megastallen norm	De runderen worden niet gehouden in een megastal. Onder een megastal wordt verstaan één UBN (of EU registratienummer) met meer dan 330 NGE.	Bij het bepalen van het aantal NGE van een rundveebedrijf (UBN) geldt: 1 jongvee mannelijk (jonger dan 1 jaar) = 0,165 NGE 1 jongvee vrouwelijk (jonger dan 1 jaar) = 0,148 NGE 1 vleesstier / os (vanaf 1 jaar) = 0,165 NGE 1 vleeskoe (vanaf 1 jaar) = 0,141 NGE 1 zoogkoe (incl. kalf) = 0,250 NGE Bijvoorbeeld de volgende bedrijven (UBN's) worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname: - vleesstierenbedrijf met meer dan: 2000 vleesstieren (2001 x 0,165 = 330,17 NGE) - vlees en weide koeienbedrijf met meer dan: 2340 vleeskoeien (2341 x 0,141 = 330,08 NGE) - zoogkoeienbedrijf met meer dan: 1320 zoogkoeien (1321 x 0,250 NGE = 330,25 NGE) Het begrip 'megastal' moet niet verward worden met het begrip 'megabedrijf'. Waar een megastal één bedrijf (UBN) betreft, gaat het bij een megabedrijf om een veehouderijbedrijf met op meerdere bedrijven (UBN's) veestallen. Het bedrijf als geheel heeft een zeer groot aantal dieren, maar op de verschillende locaties kan het aantal dieren vergelijkbaar zijn met gangbare bedrijven. NVT bij bestaande bedrijven (UBN's) die voor 01/09/2016 (datum vaststelling uitsluitingscriteria) al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze bedrijven (UBN's) mogen het aantal dieren dat per 01/09/2016 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren niet nog verder vergroot.	Controleer of het bedrijf (UBN) de grens voor de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt. Registreer het aantal NGE dat gemiddeld in het voorgaande jaar op het bedrijf (UBN) aanwezig was. NVT bij bestaande bedrijven (UBN's) die voor 01/09/2016 (datum vaststelling uitsluitingscriteria) al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze stallen mogen het aantal dieren dat per 01/09/2016 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren niet nog verder vergroot.	Uitsluiting

V02B	Vreetplaats	Bij beperkt voeren is er voor elk rund een vreetplaats.		Controleer of er beperkt wordt gevoerd, zo ja controleer of er 1 vreetplaats per rund beschikbaar is. Noteer bevinding. NVT bij onbeperkt voeren.	HI																																										
V02C	Vreetplaats	Een vreetplaats is minstens 75 cm breed.		Controleer afmeting vreetplaats. Noteer breedte.	HI																																										
V04A	Drinkwater	Alle runderen moeten permanent toegang hebben tot drinkwater.	Mag bij bijv. weidegang of natuurbegrazing ook oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.) zijn.	Controleer en noteer of de dieren permanent de beschikking hebben drinkwater.	HI																																										
V04B	Drinkwater	Het drinkwater is schoon.	Het drinkwater is helder en zonder duidelijke verontreiniging.	Controleer en noteer of het drinkwater schoon is.	HI																																										
V04C	Analyse drinkwaterkwaliteit van eigen bron	Bij gebruik van een eigen bronwaterinstallatie wordt de kwaliteit hiervan eens per jaar op dierniveau bij de drinkplekken bemonsterd en chemische en bacteriologisch door een geaccrediteerd laboratorium geanalyseerd.	Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn. NVT bij leidingwater of oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.)	Controleer bij gebruik van een eigen bronwater installatie of het jaarlijks drinkwateronderzoek heeft plaatsgevonden op chemische en bacteriologische waarden en noteer de laatste datum wateronderzoek en naam van het lab. NVT bij leidingwater of oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.)	AH																																										
V04C1	Analyse drinkwaterkwaliteit van eigen bronwaterinstallatie	De analyse moet aantonen dat het water uit de bronwaterinstallatie voor de runderen van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de drinkwater standaard voor runderen.	Voor rundvee gelden onderstaande grenswaarden voor geschiktheid als drinkwater. De waarden in de kolom 'goed' kunnen als veilig voor de betreffende diersoort worden beschouwd. De waarden in de kolom 'afwijkend' worden beschouwd als (ernstig) risicovol voor de betreffende diersoort en voldoen niet aan dit criterium. <table border="0"> <tr> <td>Parameter:</td> <td>Goed</td> <td>Afwijkend</td> </tr> <tr> <td>pH:</td> <td>5 tot 8</td> <td>< 4 & > 9</td> </tr> <tr> <td>Ammonium (mg/L):</td> <td>< 2</td> <td>> 10</td> </tr> <tr> <td>Nitriet (mg/L):</td> <td>< 0,1</td> <td>> 1,0</td> </tr> <tr> <td>Nitraat (mg/L):</td> <td>< 100</td> <td>> 200</td> </tr> <tr> <td>Chloride (mg/L):</td> <td>< 250</td> <td>> 2000</td> </tr> <tr> <td>Natrium (mg/L):</td> <td>< 800</td> <td>> 1500</td> </tr> <tr> <td>IJzer (mg/L):</td> <td>< 0,5</td> <td>> 10</td> </tr> <tr> <td>Mangaan (mg/L):</td> <td>< 1</td> <td>> 2</td> </tr> <tr> <td>Sulfaat (mg/L):</td> <td>< 100</td> <td>> 250</td> </tr> <tr> <td>Hardheid (°D):</td> <td>> 4 & < 15</td> <td>> 25</td> </tr> <tr> <td>Gisten en schimmels:</td> <td>-</td> <td>> 10.000</td> </tr> <tr> <td>E. coli (kve/ml):</td> <td>< 10</td> <td>> 100</td> </tr> <tr> <td>Totaal kiemgetal (kve/ml):</td> <td>< 10.000</td> <td>> 100.000</td> </tr> </table> Bron: Gezondheidsdienst voor Dieren Indien de uitslag afwijkend is, dient de veehouder z.s.m. maatregelen te nemen om de waterkwaliteit te verbeteren en opnieuw een monster laten onderzoeken totdat is aangetoond dat het water voldoet aan de bovenstaande grenswaarden. NVT bij leidingwater of oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.).	Parameter:	Goed	Afwijkend	pH:	5 tot 8	< 4 & > 9	Ammonium (mg/L):	< 2	> 10	Nitriet (mg/L):	< 0,1	> 1,0	Nitraat (mg/L):	< 100	> 200	Chloride (mg/L):	< 250	> 2000	Natrium (mg/L):	< 800	> 1500	IJzer (mg/L):	< 0,5	> 10	Mangaan (mg/L):	< 1	> 2	Sulfaat (mg/L):	< 100	> 250	Hardheid (°D):	> 4 & < 15	> 25	Gisten en schimmels:	-	> 10.000	E. coli (kve/ml):	< 10	> 100	Totaal kiemgetal (kve/ml):	< 10.000	> 100.000	Beoordeel testresultaten en noteer of het bronwater geschikt is als drinkwater voor runderen. Indien het water niet geschikt is controleer of er herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd. NVT bij leidingwater of oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.).	AH
Parameter:	Goed	Afwijkend																																													
pH:	5 tot 8	< 4 & > 9																																													
Ammonium (mg/L):	< 2	> 10																																													
Nitriet (mg/L):	< 0,1	> 1,0																																													
Nitraat (mg/L):	< 100	> 200																																													
Chloride (mg/L):	< 250	> 2000																																													
Natrium (mg/L):	< 800	> 1500																																													
IJzer (mg/L):	< 0,5	> 10																																													
Mangaan (mg/L):	< 1	> 2																																													
Sulfaat (mg/L):	< 100	> 250																																													
Hardheid (°D):	> 4 & < 15	> 25																																													
Gisten en schimmels:	-	> 10.000																																													
E. coli (kve/ml):	< 10	> 100																																													
Totaal kiemgetal (kve/ml):	< 10.000	> 100.000																																													
V04C2	Aantal drinkplaatsen binnen AANBEVELING	Voor elke groep tot 20 dieren zijn er minimaal 2 werkende drinkplaatsen die evenredig zijn verdeeld over de ruimte, voor elke volgende 20 dieren komt er 1 drinkplaats bij.	Drinkplaatsen zijn evenredig verdeeld over de ruimte, d.w.z. de drinkplaatsen zitten niet naast elkaar maar zo ver mogelijk van elkaar af. De volgende tabel wordt gehanteerd bij bepaling van het aantal drinkplaatsen. <table border="0"> <tr> <td><u>Aantal runderen</u></td> <td><u>Aantal drinkplaatsen</u></td> </tr> <tr> <td>< 20 runderen</td> <td>2 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>21 – 40 runderen</td> <td>3 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>41 – 60 runderen</td> <td>4 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>61 – 80 runderen</td> <td>5 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>81 – 100 runderen</td> <td>6 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>Etc.</td> <td></td> </tr> </table>	<u>Aantal runderen</u>	<u>Aantal drinkplaatsen</u>	< 20 runderen	2 drinkplaatsen	21 – 40 runderen	3 drinkplaatsen	41 – 60 runderen	4 drinkplaatsen	61 – 80 runderen	5 drinkplaatsen	81 – 100 runderen	6 drinkplaatsen	Etc.		Noteer het aantal runderen per groep en het aantal drinkplaatsen in de groep. Controleer of er voldoende drinkplaatsen aanwezig zijn.	Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.																												
<u>Aantal runderen</u>	<u>Aantal drinkplaatsen</u>																																														
< 20 runderen	2 drinkplaatsen																																														
21 – 40 runderen	3 drinkplaatsen																																														
41 – 60 runderen	4 drinkplaatsen																																														
61 – 80 runderen	5 drinkplaatsen																																														
81 – 100 runderen	6 drinkplaatsen																																														
Etc.																																															
V04D	Drinkwatervoorziening weide	In de weide/natuurgebied is een werkende drinkwatervoorziening aanwezig.	Mag ook oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.) zijn.	Noteer afwijkingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI																																										

V04E	Drinkwatervoorziening weide	In de weide/natuurgebied mag de afstand tot de drinkwatervoorziening niet verder zijn dan 500 m.		Noteer afstand van verste punt van de wei tot aan drinkgelegenheid. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
Management					
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Alle dieren worden minimaal één keer per dag geïnspecteerd op zaken als behoefte aan zorg, tekenen van verwondingen, slechte gezondheid, stress, etc.		Bevraag de verzorgers naar hun inspectie-activiteiten en hun bevindingen daarbij. Beoordeel een aantal hokken met runderen op signalen die duiden op behoefte aan zorg, tekenen van verwonding, slechte gezondheid, stress, e.d. Noteer bevindingen.	AH Bij 2e opeenvolgende jaar HI
AM02	Calamiteitenplan	Er moet een calamiteitenplan zijn voor noodgevallen.	Op een zichtbare, snel bereikbare plaats bij het betreden van de stal en/of het bedrijf, is een calamiteitenplan opgehangen waarin beschreven staat wat te doen bij calamiteiten en een lijst met belangrijke telefoonnummer, minimaal de nummers van brandweer, politie en huisarts. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het BLK format 'Calamiteitenplan'.	Controleer of er een calamiteitenplan (conform het BLK format) op het bedrijf aanwezig is.	AH
AM02c	Objectinformatie kaart	Er is een objectinformatie kaart aanwezig.		Controleer op aanwezigheid objectinformatie kaart.	Waarschuwing
AM02c1	Objectinformatie kaart	De objectinformatie kaart is bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten de stal) voor de brandweer / hulpdiensten.	Deze object informatie kaart hoeft niet vanaf de rand van het erf zichtbaar te zijn maar moet wel makkelijk te vinden zijn / zichtbaar zijn (buiten de stallen) na betreden van het bedrijfsterrein.	Controleer of de objectinformatie kaart direct beschikbaar is.	Waarschuwing
AM02c2	Objectinformatie kaart	De objectinformatie kaart is voorzien van: indeling bouwblokken / stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.		Controleer of de inhoud van de objectinformatie kaart voldoet aan de eisen.	Waarschuwing
AM03	Brandveiligheid	Met het oog op de brandveiligheid vindt minimaal eens in de vijf jaar een Agro Elektra Inspectie plaats.	Nieuwe installaties worden voor ingebruikname gekeurd conform NEN 1010. Een 5 jaarlijkse herkeuring vind plaats op basis van NEN 3140. Een Agro Elektra Inspectie die wordt geaccepteerd door de verzekeraar voldoet ook voor BLK. Bij buitenlandse bedrijven dient de keuring van nieuwe installaties resp. de 5 jaarlijkse herkeuring plaats te vinden op basis van de nationale norm gebaseerd op HD-IEC 60364 resp. NEN-EN 50110. Het criterium is niet van toepassing indien het bedrijf geen elektrische installaties heeft (met uitzondering van verlichting). Elektrische installaties omvatten, maar zijn niet beperkt tot: - Voer installatie - Stroverdeling installatie - Mechanische ventilatie of luchtwassers - Zonnepanelen of warmtewisselaars - Etc.	Controleer of er een certificaat is van de laatste keuring en noteer de datum. Niet van toepassing indien het bedrijf geen elektrische installaties heeft (met uitzondering van verlichting).	AH
AM04	Branddetectie	Technische ruimtes, indien aanwezig, zijn voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van de veehouder.	Technische ruimte is bijv. de ruimte met de mechanische aansturing van bijv. voer-/drinkinstallaties, bronpomp (bij bronwater), ventilatiesystemen, regelcomputer, aandrijving mestafvoer of stoppenkast.	Controleer of er een technische ruimte aanwezig zijn, zo ja controleer of de technische ruimte is voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van de veehouder.	1 ^e jaar waarschuwing 2 ^e opeenvolgende jaar AH
AM05	Aparte stalling voor (warmte opwekkende) voertuigen/werktuigen	Er is een aparte stalling voor (warmte genererende) voertuigen en werktuigen. Bij nieuw- en verbouw doch uiterlijk per 1 januari 2035.	Warmte genererende voertuigen/werktuigen mogen dus niet bij de dieren of de opslag van strooisel, veevoer worden gestald. Bijv. de tractor of de mengvoerwagen mag dus niet in de stal blijven staan.	Controleer of bij nieuw- en verbouw een aparte stalling voor (warmte opwekkende) voertuigen en werktuigen is gebouwd.	HI NVT indien bestaande stal. Stallen die na 01-01-2019 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.

AM07	Bluswater voorziening	Er is voldoende bluswater op het bedrijf beschikbaar.	Op bedrijven waar geen of onvoldoende bluswater beschikbaar is worden aanvullende voorzieningen (bron / waterput / bluswaterrijver / Wadi) in overleg met de gemeente / brandweer / veiligheidsregio aangelegd.	Ga na of met gemeente / brandweer / veiligheidsregio gekeken is of er voldoende bluswater beschikbaar is of dat er een aanvullende voorziening (geboorde put/ bluswaterrijver/ Wadi) wordt aangelegd.	AH
Gezondheid en Ingrepen					
G01	Vaste dierenarts	De rundveehouder heeft een één-op-één overeenkomst met een gespecialiseerde gecertificeerde geborgde rundveedierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf. De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie.	De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie. Gecertificeerde, geborgde rundveedierenartsen zijn terug te vinden in het register van de Stichting Geborgde Dierenarts, zie www.geborgdedierenarts.nl Binnen de Regeling van de Geborgde Rundveedierenarts is een voorbeeld één-op-één overeenkomst opgenomen, deze dient gehanteerd te worden. Voor buitenlandse deelnemers geldt dat er een overeenkomst afgesloten moet zijn met een vaste dierenarts, met kennis van de historie van het bedrijf en deskundigheid op het gebied van rundveehouderij. Deze dierenarts hoeft niet geregistreerd te zijn als geborgde rundveedierenarts. De te ondertekenen één-op-één overeenkomst is te vinden op de website van het Beter Leven keurmerk. Deze dient gehanteerd te worden voor buitenlandse deelnemers. In Frankrijk kan hiervoor de zogenaamde Bilan Sanitaire d'Elevage gebruikt worden.	Controleer of er een één-op-één overeenkomst is met een (gecertificeerde, geborgde) rundveedierenarts. Registreer de naam van de dierenarts.	AH
G02A	Bedrijfsgezondheidsplan	De rundveehouder heeft een bedrijfsspecifiek bedrijfsgezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren.	Het plan bevat o.a. info over de veestapel, de gezondheidsstatus en de omstandigheden op het bedrijf. Informatie van diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het plannen van toekomstige interventies (bijv. verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik enz.).	Controleer of er een bedrijfsgezondheidsplan aanwezig is. Controleer of het bedrijfsgezondheidsplan in gebruik is.	AH indien onvolledig. Schorsing indien niet aanwezig.
G02B	Bedrijfsbehandelplan	De rundveehouder heeft een bedrijfsspecifiek bedrijfsbehandelplan voor het gebruik van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten.	Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/antibiotica als eerste en tweede keuze worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.	Controleer of er een bedrijfsbehandelplan aanwezig is. Controleer of het bedrijfsbehandelplan in gebruik is.	AH indien onvolledig. Schorsing indien niet aanwezig.
G02C	Evaluatie	Het bedrijfsgezondheidsplan en het bijbehorende bedrijfsbehandelplan worden (minimaal) jaarlijks geëvalueerd en geüpdatet.		Controleer of er jaarlijks een nieuw/geëvalueerd BGP en BBP is.	HI
G03	Regelmatig dierenartsen bezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt minimaal 2x per jaar door de bedrijfseigen dierenarts bezocht voor een klinische inspectie en bedrijfsbegeleiding (op grond van bijv. productiegegevens, Ante Mortem en Post Mortem keuringsresultaten).		Controleer in de administratie de bezoeksrapportages van de dierenarts van de afgelopen 2 jaar en noteer de data van bezoeken van afgelopen jaar. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
G04	Dierenarts inschakelen bij ziekte / wonden	Bij ernstige ziekte en ernstige verwonding van dieren, bij verschijnselen van zeer besmettelijke dierziekten, abnormale verlaging van de voeropname en/of sterfte onder de runderen wordt direct de bedrijfseigen dierenarts ingeschakeld.		Controleer aan de hand van de bezoekfrequentie, in relatie tot de voorgeschreven koppelbehandelingen, en evaluatie van het bedrijfsgezondheidsplan of de rundveehouder aan het voorschrift voldoet.	HI
G05	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Zeer ernstig zieke of gewonde dieren zonder zicht op herstel worden zo snel mogelijk op het bedrijf zelf geëuthanaseerd. Euthanasie is gebaseerd op wetgeving en gebeurt volgens een aan de diersoort aangepaste methode die zo weinig mogelijk pijn en stress voor het dier met zich meebrengt.	Een aan de diersoort aangepaste dodingsmethode leidt in één keer tot de dood zonder aanvullend lijden, ongemak of stress bij het dier. Er wordt door de bedrijfseigen dierenarts beschreven (in het bedrijfsgezondheidsplan) op welke wijzen dieren die wrak geworden zijn op het bedrijf zo snel mogelijk correct kunnen worden geëuthanaseerd.	Controleer aan de hand van bezoeksrapportages en/of het logboek of euthanasie heeft plaatsgevonden. Zo ja, registreer welke dodingsmethode is gebruikt.	AH
G05A	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Euthanasie wordt uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen dierenarts.	Euthanaseren met een schietmasker door de veehouder is toegestaan mits de gebruiker hiervoor de benodigde vergunningen (opslag en het in het bezit hebben van de munitie) heeft en dit alleen in overleg met de dierenarts wordt toegepast.	Controleer aan de hand van bezoeksrapportages en/of het logboek of euthanasie door de dierenarts heeft plaatsgevonden.	AH

G05B	Euthanaseren van ernstig gewonde of zieke dieren in noodsituaties	Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, zo snel mogelijk langskomen van de dierenarts om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	Deze afspraken worden vastgelegd in het bedrijfsgezondheidsplan of zijn een onderdeel van of bijlage bij de overeenkomst met de dierenarts.	Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, indien nodig (bijvoorbeeld bij noodsituaties), langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	AH
G06	Ziekenboeg	Zieke en gewonde runderen moeten (indien nodig) worden verwijderd uit de groep en moeten worden behandeld in de ziekenboeg.	Tenzij de bedrijfseigen dierenarts aangeeft dat dit om veterinaire redenen niet noodzakelijk is.	Controleer of er in de stal een ziekenboeg aanwezig is waarin zieke en gewonde dieren indien nodig afgescheiden gehouden kunnen worden van de gezonde dieren.	HI
G06A	Ziekenboeg	De ziekenboeg moet droog en comfortabel strooisel bevatten.	Tenzij de bedrijfseigen dierenarts strooisel om veterinaire redenen afraadt.	Controleer of er droog, comfortabel strooisel wordt gebruikt.	HI
G06B	Ziekenboeg	De ziekenboeg bestaat minimaal 1% van de runderplaatsen, met een minimum van 1 plaats.	Indien ruimte niet standaard aanwezig is, maar gecreëerd wordt indien noodzakelijk, dan kan deelnemer dit aantonen.	Bereken aan de hand van het aantal runderplaatsen de beschikbare ruimte in de ziekenboeg. Noteer de berekening.	HI
G06D	Ziekenboeg	Vanuit de ziekenboeg is visueel contact met andere runderen mogelijk.		Controleer of de dieren oogcontact met elkaar kunnen maken. Noteer afwijkingen.	HI
G06E	Reinigen ziekenboeg	De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden, en dat een eventueel dood dier gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.		Controleer ziekenboeg. Noteer bevindingen.	HI
G06F	Afvoer uitwerpselen ziekenboeg	Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.	De ziekenboeg moet zo geconstrueerd zijn dat mest, urine en dieren uit de ziekenboeg niet in contact kunnen komen met andere dieren. Dat kan bijvoorbeeld door: - De ziekenboeg door middel van een looppad/vrije ruimte te scheiden van de andere dieren. - Te voorkomen dat mest of urine uit de ziekenboeg af kan lopen in richting van de andere dieren. - De ziekenboeg in een ander gebouw te plaatsen. De dieren in de ziekenboeg moeten wel oogcontact kunnen maken met andere dieren (criterium G06D). Voor niet-infectieuze ziekten, bijvoorbeeld in geval van verwondingen, is een strikte fysieke scheiding van mest en urine uit de ziekenboeg van andere dieren niet van toepassing.	Controleer ziekenboeg. Noteer bevindingen.	HI
G07A	Antibioticagebruik uitsluitend op voorschrift van de dierenarts	Alle antibiotica die worden gebruikt op het rundveebedrijf zijn voorgeschreven door de (bedrijfseigen) dierenarts.	De dierenarts kan dit bijv. registreren op basis van recepten of in zijn bezoeksverslag.	Controleer van een steekproef van de antibiotica die over het voorgaande jaar zijn gebruikt op het bedrijf of dit is voorgeschreven door de (bedrijfseigen) dierenarts. Controleer bijv. of er een corresponderend recept op het bedrijf aanwezig is of dat de dierenarts dit heeft opgenomen in zijn bezoeksverslag. Registreer de bevindingen.	HI
G07B	Geen gebruik 3e keuze antibiotica	Het gebruik van 3e keuze antibiotica wordt tot een absoluut minimum beperkt en is alleen mogelijk als er basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat 1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn.	Het Formularium voor Vleeskalveren en Vleesvee van de Werkgroep Veterinair Antibiotica Beleid is hierbij leidend. Het formularium geeft aan welke middelen 1e, 2e en 3e keuze zijn voor bepaalde aandoeningen en is hierbij leidend. 3e Keuze antibiotica zijn antibiotica die van kritisch belang zijn voor de humane gezondheidszorg (o.a. fluoroquinolonen en 3e, 4e generatie cefalosporinen). Deze antibiotica worden alleen toegepast: - voor individuele dieren - als op basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat 1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn.	Controleer of 3e keuze antibiotica (fluoroquinolonen en 3e, 4e generatie cefalosporinen) alleen worden toegepast bij individuele dieren en alleen als er op basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat 1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn. Registreer de bevindingen.	Schorsing
G07C	Verbod op preventief antibioticagebruik	Preventief gebruik van antibiotica is niet toegestaan.	Er zijn geen antibiotica aanwezig, die niet horen bij een recept. Preventief gebruik is het inzetten van antibiotica zonder dat er een ziekte bij de betreffende dieren wordt vermoed of is vastgesteld. Groot gevaar bij het preventief gebruik van antibiotica is dat dit kan leiden tot antibiotica resistentie bij ziekteverwekkers.	Controleer bij de bovenstaande steekproef dat de antibiotica zijn ingezet op basis van het vaststellen of vermoeden van een ziekte bij de betreffende dieren, dat er geen antibiotica zonder recept aanwezig zijn en dat deze antibiotica niet preventief zijn ingezet. Registreer de bevindingen.	HI

G07D	Registratie antibioticagebruik	Al het gebruik van antibiotica op het bedrijf wordt per dag en dierspecifiek in de bedrijfsadministratie geregistreerd.		Controleer of alle antibiotica die op het bedrijf aanwezig zijn, of die aantoonbaar op het bedrijf aanwezig zijn geweest, per dag en dierspecifiek zijn opgenomen in de bedrijfsadministratie voor diergeneesmiddelen / antibiotica. Registreer de bevindingen.	AH
G08	Slachtbevindingen	De door de slachterij teruggekoppelde slachtbevindingen worden minimaal 2x per jaar met de bedrijfseigen dierenarts besproken om de verzorging waar nodig bij te sturen. De dierenarts verwerkt dit in zijn bezoekverslag. Uiterlijk met ingang van 1-1-2020.	Dit betreft o.a. de keuringsuitslagen ten aanzien van lever-,long- en borstvliesontstekingen, afkeuring van karkasdelen en gemiddelde afwijkingen/afkeuringen (in bijv. % per afgeleverd koppel) over alle leveranciers van de slachterij. Deze gegevens zijn van voorgaande leveringen (tot min. 2 jaar, en eventuele eerdere leveringen van dezelfde ronde) op het bedrijf aanwezig.	Controleer na 1-1-2020 of de slachtafwijkingen minimaal 2x per jaar met de bedrijfseigen dierenarts worden besproken. Controleer of in de administratie teruggekoppelde informatie van het slachthuis aanwezig is voor de afgelopen 2 jaar. Noteer opmerkingen laatste slachthuisverslag en bespreking met dierenarts. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
G09	Evaluatie klauwen	De conditie van de klauwen wordt besproken met de bedrijfseigen dierenarts en zo nodig wordt een klauwverzorgingsplan opgesteld.	Kan onderdeel zijn van het gezondheids- en welzijnsplan.	Controleer of de veehouder de klauwcondities met de veearts bespreekt. Noteer bevindingen.	HI
G10	Couperen	Het couperen van de staart is niet toegestaan.		Controleer 10% van de dieren door een ronde door de stal te lopen. Noteer afwijkingen.	Schorsing
G11	Heet- of koudmerken	Heet- of koudmerken van runderen is niet toegestaan.		Noteer op welke wijze de dieren geïdentificeerd worden.	Schorsing
G12AB	Verbod op onthoornen	Onthoornen van gehoornde runderrassen is niet toegestaan. Dit criterium wordt per 1 januari 2027 van kracht.	Het inzetten van genetisch hoornloze fokstieren is toegestaan.	Noteer of de runderen worden onthoord. NVT tot 1 januari 2027.	Schorsing
G12	Onthoornen	Onthoornen (hoorgroei beletten) gebeurt bij runderen jonger dan twee maanden.	Onthoornen (volgroeide hoorn verwijderen of deels verwijderen, stomp maken) bij runderen ouder dan zes maanden mag alleen in incidentele gevallen waarbij sprake is van veterinaire noodzaak / problemen. Bijv. bij vergroeiing van de hoorns die leidt tot zelfverwonding of verwonding van anderen of bij een gebroken hoorn.	Noteer leeftijd van onthoornen. Indien ouder dan zes maanden controleer of er een veterinaire noodzaak was.	Schorsing
G12A	Onthoornen	Onthoornen gebeurt door of op aanwijzing van de bedrijfseigen dierenarts.	Onthoornen gebeurt door of op aanwijzing van de dierenarts of door een organisatie/persoon die voor onthoornen (veterinaire ingreep) is gerechtigd volgens de vigerende, nationale wetgeving. Verdoving dient door de dierenarts te worden toegediend, of door een organisatie/persoon die volgens de nationale wetgeving ook veterinaire ingrepen mag uitvoeren. Vervolgens mag de veehouder op aanwijzing van de dierenarts onthoornen. Pijnstilling achteraf mag op recept van de dierenarts door de veehouder worden gegeven.	Controleer of het onthoornen is gebeurd door of op aanwijzing van de dierenarts.	Schorsing
G12B	Methode onthoornen	Als er onthoord wordt dient dit te gebeuren: - bij runderen jonger dan twee maanden (beletten van de hoorgroei) met een heet ijzer, - bij runderen ouder dan zes maanden (verwijderen van een volgroeide hoorn) met een draadzaag.	In Nederland is de draadzaag wettelijk verplicht bij runderen ouder dan zes maanden. In andere lidstaten mag ook een andere methode voor onthoornen worden gebruikt als de regelgeving in de betreffende lidstaat dit toestaat. Onthoorningspasta is niet toegestaan binnen het Beter Leven keurmerk vanwege de napijn en het risico op uitlopen (bijv. in de regen uitloop naar o.a. de ogen, of likken door soortgenoten).	Indien er wordt onthoord, controleer of dit wordt gedaan met een heet ijzer bij dieren jonger dan twee maanden en met een draadzaag bij dieren ouder dan 6 maanden.	Schorsing
G12C	Verdoving bij onthoornen	Onthoornen wordt gedaan onder verdoving.	De verdoving wordt uitgevoerd door de bedrijfseigen dierenarts of een organisatie/persoon die voor veterinaire ingrepen is gerechtigd volgens de nationale wetgeving.	Controleer of het onthoornen wordt gedaan onder verdoving.	Schorsing
G12D	Pijnbestrijding bij onthoornen	De dieren krijgen (tot minimaal drie dagen) na het onthoornen pijnbestrijding door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen dierenarts.	Pijnbestrijding achteraf mag, indien op dierenartsrecept, door de veehouder zelf worden toegediend.	Controleer of de behandelde dieren pijnbestrijding krijgen en of de gebruikte pijnbestrijding tot minimaal drie dagen na onthoornen werkzaam blijft.	Schorsing
G12E	Registratie onthoornen	Onthoornen van dieren wordt door de bedrijfseigen dierenarts in zijn bezoekverslag geregistreerd.	Voor runderen afkomstig van niet Beter Leven keurmerk Rund gecertificeerde bedrijven registreert de bedrijfseigen dierenarts van het leverende rundveebedrijf de wijze van onthoornen op de verklaring onthoornen die met de dieren wordt meegestuurd naar het afmestbedrijf.	Controleer of het onthoornen van de dieren wordt geregistreerd of dat er een verklaring onthoornen van de dierenarts is meegestuurd met de dieren.	Schorsing

G13	Castratie	Als runderen worden gecastreerd gebeurt dit door een dierenarts.		Controleer van 2 recent gecasteerde runderen of er bezoekverslagen van de dierenarts zijn. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecastreerd. Zie criterium ST04.	HI
G13A	Verdoving bij castratie	Runderen worden gecastreerd onder verdoving.		Controleer van 2 recent gecasteerde runderen of uit de bezoekverslagen van de dierenarts blijkt dat hij dit conform dit voorschrift heeft gedaan. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecastreerd. Zie criterium ST04.	HI
G13B	Pijnbestrijding bij castratie	Runderen krijgen (tot en met drie dagen) na de castratie pijnbestrijding door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen dierenarts.		Controleer van 2 recent gecasteerde runderen of uit de bezoekverslagen van de dierenarts blijkt dat hij dit conform dit voorschrift heeft gedaan. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecastreerd. Zie criterium ST04.	HI
G13C	Registratie castratie	Castreren van dieren wordt door de bedrijfseigen dierenarts in zijn bezoekverslag geregistreerd.	Voor runderen afkomstig van niet Beter Leven keurmerk Rund gecertificeerde bedrijven registreert de bedrijfseigen dierenarts van het leverende rundveebedrijf het castreren op de 'Verklaring castratie' die met de dieren wordt meegestuurd naar het afmestbedrijf. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring castratie'.	Controleer of het castreren van de dieren wordt geregistreerd of dat er een verklaring castratie van de dierenarts is meegestuurd met de dieregedaan. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd.	AH
G14	Runderrassen met hoge incidentie keizersneden	Runderrassen met een hoge incidentie van keizersneden zijn uitgesloten van het Beter Leven keurmerk.	Dikbilrassen met een hoge incidentie van keizersneden, bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont runderen incl. kruisingen, met een hoge incidentie keizersneden mogen niet op het rundveebedrijf aanwezig zijn. Voor nieuwe deelnemers geldt dat de aanwezige runderen met een hoge incidentie van keizersneden voor de volgende jaarlijkse controle moeten worden afgevoerd als niet-BLK waardig.	Controleer of er geen (dikbil)runderrassen met een hoge incidentie van keizersneden, bijv. Belgisch Blauwen of Verbeterd roodbont of kruisingen, op het rundveebedrijf aanwezig zijn. Controleer bij nieuwe deelnemers dat de aanwezige runderen met een hoge incidentie van keizersneden na de ingangscntrole zijn afgevoerd als niet-BLK waardig.	Uitsluiting Bij ingangscntrole: HI.
G14A	Keizersnede	De keizersnede wordt alleen in noodgevallen toegepast en niet routinematig.	Alleen in noodgevallen, bij maximaal 5% van de kalvingen per jaar wordt gebruik gemaakt van een keizersnede.	Controleer of de keizersnede alleen in noodgevallen wordt toegepast. Noteer % runderen waarbij gebruik is gemaakt van een keizersnede. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	Schorsing (plan van aanpak)
G15	Voortplantingstechnieken	Routinematige toepassing van embryotransplantatie en Ovum Pick up zijn niet toegestaan.	Bij maximaal 5% van de dieren is gebruik gemaakt van ET of OPU.	Noteer toegepaste voortplantingswijze en % runderen waarbij gebruik is gemaakt van ET of OPU. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	Schorsing
G16	Bestrijding IBR en BVD AANBEVELING	Het bedrijf is Infectieuze Bovine Rhinotracheitis / koeiengriep (IBR) en Bovine Virus Diarree (BVD) vrij.	Een bedrijf is vrij wanneer geen enkel aanwezig rund afweerstoffen heeft tegen IBR of BVD. Indien een bedrijf niet vrij is van IBR en BVD, neemt het bedrijf deel aan een bestrijdingsprogramma tegen IBR en BVD.	Controleer of het bedrijf IBR en/of BVD vrij status heeft behaald of dat het bedrijf deelneemt aan een vaccinatieprogramma tegen IBR en BVD.	Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.
G17	Bestrijding IBR en BVD AANBEVELING	Er worden alleen runderen aangevoerd van bedrijven die vrij zijn van IBR en BVD.	Een bedrijf kan met een certificaat van de GD, of een (buitenlands) equivalent certificaat, aantonen dat het vrij is van IBR en BVD.	Controleer of de bedrijven waarvan runderen zijn aangevoerd over een IBR en BVD vrij certificaat van de GD of een (buitenlands) equivalent certificaat, beschikken.	Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.

Huisvesting					
H01A	Weidegang	Alle runderen krijgen weidegang.	Uitzonderingen zijn: buiten het weideseizoen, tijdens extreme weersomstandigheden, vleesstieren jonger dan 1 jaar die voldaan hebben aan de verplichte weidegang, vleesstieren ouder dan 1 jaar en/of vleeskoeien (max. 4 maanden) die worden afgemest en daarbij permanent op stal worden gehouden.	Controleer of de runderen weidegang krijgen. Noteer bevindingen. NVT buiten het weideseizoen, tijdens extreme weersomstandigheden, bij vleesstieren jonger dan 1 jaar die voldaan hebben aan de verplichte weidegang, vleesstieren ouder dan 1 jaar en/of vleeskoeien (max. 4 maanden) die worden afgemest en daarbij permanent op stal worden gehouden. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
HB01.3	Minimale aantal dagen weidegang	Per jaar omvat de weidegang minimaal 210 dagen van 12 uur per dag of minimaal 160 dagen van 24 uur.	Met uitzondering van kalveren waarbij het eerste levensjaar onvoldoende dagen uit het weideseizoen omvatten en vleesstieren van ouder dan 1 jaar. Vleesstieren dienen alleen in hun eerste levensjaar te beschikken over weidegang. Als een stierkalf vanaf geboorte over weidegang beschikt, is op een leeftijd van 210 of 160 dagen (afhankelijk van de wijze van weidegang, 12 of 24 uur per dag) aan de verplichte weidegang voor het eerste levensjaar voldaan en kan het stierkalf daarna binnen worden gehuisvest. Vleeskoeien en ossen mogen de rest van het jaar binnen worden gehuisvest/afgemest zolang ze elk jaar maar het minimum aantal dagen weidegang hebben gehad. M.u.v. koeien en ossen die tijdens (een deel van) de weidegang periode binnen worden afgemest. Koeien en ossen mogen tijdens de weidegangperiode niet langer dan 1 aaneengesloten periode van maximaal 4 maanden binnen worden afgemest. Aan het einde van deze afmestperiode dienen deze koeien en ossen te worden afgevoerd naar de slacht.	Noteer of aan de weidegangverplichting is voldaan. Noteer afwijkingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	AH
H01AA	Registratie weidegang	De periodes van weidegang worden geregistreerd. Wanneer weidegang onmogelijk is, worden die dagen door de veehouder met reden genoteerd.	Weidegang is bijvoorbeeld onmogelijk, buiten het weideseizoen of wanneer er sprake is van extreme weersomstandigheden.	Controleer of de veehouder bijhoudt op welke perioden er weidegang is en welke perioden de dieren niet beweid zijn, met reden. Noteer bevindingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
H01B.3	Veebezetting op cultuurgrasland	Op cultuurgrasland is de veebezetting max. 6,5 runderen per hectare beweidbaar grasland.	Onder rund wordt verstaan, 1 rund dat volgens de BLK criteria over weidegang dient te beschikken, bijv. 1 vleesstier of 1 vleeskoe die (nog) niet permanent binnen wordt afgemest of 1 zoogkoe incl. kalf. Onder beweidbaar grasland wordt verstaan de ha. cultuurgrasland in eigendom, gepacht (éénjarige en/of meerjarige pacht) en de ha. cultuurgrasland met een gebruikersverklaring. In natuurgebieden hangt de veebezetting af van het beschikbare voedsel en wordt de veebezetting in beheersovereenkomst geregeld.	Controleer en noteer veebezetting per ha. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
H02	Beschutting tijdens weidegang	In de wei beschikken de runderen over voldoende beschutting (tegen regenval, winterweer of hitte, meer dan 25°C) of een stalruimte, met voldoende omvang zodat alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken.	Uitgezonderd natuurgebieden waar in het totale te begrazen natuurgebied voldoende natuurlijke beschutting beschikbaar is zodat alle aanwezige dieren tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken.	Noteer type beschutting. Controleer of alle aanwezige dieren tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken. Uitgezonderd natuurgebieden, mits in het totale te begrazen natuurgebied voldoende natuurlijke beschutting voor alle dieren aanwezig is. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
H03	Zicht vanuit de stal	De stal / binnenhuisvesting is zo gebouwd dat de runderen naar minimaal 2 zijden, minimaal 3 meter vrij zicht hebben.	Over de gehele voorzijde is vrij zicht (open hekwerk, van onder tot boven). Daarnaast dient aan de zijkant (in de hokafscheiding) minimaal 2 meter vrij zicht (open hekwerk over min. 2 m hokafscheiding, van onder tot boven) te zijn. Alleen een kijkgat is onvoldoende.	Controleer of het hok voldoet. Noteer afwijkingen.	HI
H04	Verwondingsvrije omgeving	De stal en de buitenhuisvesting zijn zo gebouwd en ingericht dat de dieren zich niet kunnen verwonden.	Verwondingen worden gedefinieerd als korrelig litteken weefsel van minimaal 2 cm grootte (groter dan veroorzaakt door eens een botsing of een kras). Er zijn geen uitsteeksels waar dieren zich aan kunnen verwonden, vloeren, muren en afscheidingen zijn stabiel, vlak en stevig.	Controleer en noteer of de dieren verwondingen hebben en of deze veroorzaakt zijn door de stalinrichting of de inrichting van de buitenhuisvesting. Beoordeling van wondgrootte mag op afstand op basis van een visuele inschatting.	HI

H05	Schuurgelegenheid	In de stal / binnenhuisvesting is in ieder hokpermanent een schuurvoorziening aanwezig waaraan de runderen zich (de huid) kunnen schuren.	Een schuurvoorziening kan o.a. bestaan uit: - een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm), - een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal), of - een ruwe hokafscheiding. - een hoekijzer De materialen moeten op een goed bereikbare plek worden gemonteerd.	Controleer en noteer of een bruikbare schuurgelegenheid aanwezig is.	HI																														
H06A	Zachte ligplek	Binnen hebben runderen permanent toegang tot een zachte ligplek voorzien van een dichte vloer ingestrooid met stro, of vergelijkbaar natuurlijk materiaal.	Natuurlijk materiaal vergelijkbaar aan stro is o.a. (maar niet beperkt tot) houtvezels, zaagsel of zand.	Controleer of de runderen binnen permanent toegang hebben tot de zachte ligplek met een dichte vloer, ingestrooid met stro, of vergelijkbaar natuurlijk materiaal. Noteer type bodembedekking.	HI																														
H06A1	Droge en schone, zachte ligplek	Het stro of vergelijkbare natuurlijk materiaal wordt voldoende ingestrooid zodat alle runderen droog en schoon kunnen liggen.		Controleer of het stro (of vergelijkbaar natuurlijk materiaal) regelmatig wordt verversd en of alle runderen droog en schoon kunnen liggen.	HI																														
H06A2	Reinheid runderen	De reinheid van de binnengehouden runderen binnen moet goed zijn, rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem.	Bij binnengehouden runderen dient minder dan 50% van de runderen bevuild te zijn. Een rund is bevuild wanneer: - plakkaten (driedimensionale lagen vuil) 25% of meer van de zijkant inclusief onderbuik (zonder kop, nek en poten onder de knie/hak) van het rund bedekt - vloeibaar vuil meer dan 50% van de zijkant inclusief onderbuik van het rund bedekt Bij te hoge vervuiling is er mogelijk onvoldoende stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal ingestrooid. Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50% van de dieren is bevuild) controleer of er voldoende stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal wordt ingestrooid. Zo niet dan dient de frequentie van instrooien te worden verhoogd zodat de bevuilding wordt teruggebracht tot een aanzienlijk lager niveau (<25% van de dieren is bevuild).	Beoordeel de reinheid van de binnengehouden runderen. Noteer het percentage runderen dat bevuild is.	Bij onvoldoende reinheid: Waarschuwing. Bij 2e opeenvolgende jaar: HI.																														
H06B	Helling ligplek	De vloer van de zachte ligplek mag maximaal 10% schuin aflopen.		Controleer of de vloer van de zachte ligplek max. 10% afloopt.	HI																														
H07	Hoogte binnen verblijven	Boven het gehele hok moet een vrije ruimte zijn van 2.5 m, gemeten vanaf de vloer.	Dieren moeten zich binnen vrij kunnen bewegen. Bij maximaal 1/3e van het hokoppervlakte mag de hokhoogte lager zijn dan 2,5 meter. Dit geldt bij een schuin dak of hellingstal, maar bijvoorbeeld ook voor de constructie van een hooizolder. Het dak, plafond of steunbalken mogen in dit deel nooit lager zijn dan 2 meter. Het overige 2/3e van het hokoppervlakte moet een vrije ruimte van minimaal 2,5 meter hoog bieden zodat de runderen in dit deel van het hok nog steeds hun natuurlijke (spring)gedrag kunnen vertonen.	Controleer of minimaal 2/3e van de vrije ruimte 2,5 m is en maximaal 1/3e van de vrije ruimte nooit lager is dan 2 m. Noteer afwijkingen.	HI																														
H07A.3	Min. oppervlakte per rund binnen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gewicht</th> <th>Ingestrooid</th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tot 100 kg</td> <td>0,75 m²</td> <td>1,50 m²</td> </tr> <tr> <td>101 - 200 kg</td> <td>1,25 m²</td> <td>2,50 m²</td> </tr> <tr> <td>201 - 300 kg</td> <td>1,75 m²</td> <td>3,50 m²</td> </tr> <tr> <td>301 - 400 kg</td> <td>2,25 m²</td> <td>4,50 m²</td> </tr> <tr> <td>401 - 500 kg</td> <td>2,75 m²</td> <td>5,50 m²</td> </tr> <tr> <td>501 - 600 kg</td> <td>3,25 m²</td> <td>6,50 m²</td> </tr> <tr> <td>601 - 700 kg</td> <td>3,75 m²</td> <td>7,50 m²</td> </tr> <tr> <td>701 - 800 kg</td> <td>4,25 m²</td> <td>8,50 m²</td> </tr> <tr> <td>> 800 kg</td> <td>50 % van totaal binnen</td> <td>+ 1 m² / 100 kg</td> </tr> </tbody> </table>	Gewicht	Ingestrooid	Totaal	Tot 100 kg	0,75 m ²	1,50 m ²	101 - 200 kg	1,25 m ²	2,50 m ²	201 - 300 kg	1,75 m ²	3,50 m ²	301 - 400 kg	2,25 m ²	4,50 m ²	401 - 500 kg	2,75 m ²	5,50 m ²	501 - 600 kg	3,25 m ²	6,50 m ²	601 - 700 kg	3,75 m ²	7,50 m ²	701 - 800 kg	4,25 m ²	8,50 m ²	> 800 kg	50 % van totaal binnen	+ 1 m ² / 100 kg	Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlakte per dier 10% verminderd worden	Controleer of oppervlakte voldoet aan de gestelde norm. Noteer afwijkingen.	HI
Gewicht	Ingestrooid	Totaal																																	
Tot 100 kg	0,75 m ²	1,50 m ²																																	
101 - 200 kg	1,25 m ²	2,50 m ²																																	
201 - 300 kg	1,75 m ²	3,50 m ²																																	
301 - 400 kg	2,25 m ²	4,50 m ²																																	
401 - 500 kg	2,75 m ²	5,50 m ²																																	
501 - 600 kg	3,25 m ²	6,50 m ²																																	
601 - 700 kg	3,75 m ²	7,50 m ²																																	
701 - 800 kg	4,25 m ²	8,50 m ²																																	
> 800 kg	50 % van totaal binnen	+ 1 m ² / 100 kg																																	
H07B	Huisvesting fokstieren	Volwassen fokstieren die permanent op stal worden gehouden in individuele hokken moeten tenminste 16 m ² ligruimte en een totale ruimte, incl. bewegings- en dekruiimte, hebben van 20 m ² .		Controleer of oppervlakte voldaan wordt. Noteer afwijkingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI																														

H08A	Stabiele afmestgroepen	Runderen worden binnen in stabiele afmestgroepen gehouden.	Een stabiele afmestgroep is een groep dieren waaraan na het overplaatsen naar een afmestruimte (of na aankomst op het afmestbedrijf) geen dieren meer worden toegevoegd. Er kunnen wel dieren (eerder) worden afgevoerd.	Controleer of de runderen in stabiele afmestgroepen gehouden worden. Noteer bevindingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
H09A	Aanbinden	Runderen worden niet aangebonden.	Aanbind- en grupstallen zijn niet toegestaan.	Controleer of er dieren aangebonden staan. Noteer indien dit het geval is, met reden van aanbinden.	HI
H09B	Tijdelijk vastzetten	Het tijdelijk vastzetten van dieren voor periodes van max. 3 uur, is toegestaan mits gedurende de periode van vastzetten visueel en auditief contact met de kudde mogelijk is.	Vastzetten mag alleen in verband met veterinaire behandeling, bekappen van de klauwen of het aanleren om aangebonden te staan voor bijv. het varen naar de weide.	Controleer dat dieren niet langer dan 3 uur worden vastgezet en of tijdens het vaststaan visueel en auditief contact met de rest van de kudde mogelijk is.	HI
H11	Vloeren	Niet ingestrooide vloerdelen moeten non-slip zijn of zo onderhouden worden dat het risico van uitglijden beperkt wordt.	Vloeren mogen nooit zo ruw zijn dat ze verwondingen aan de poten veroorzaken, noch zo glad dat ze resulteren in uitglijden.	Bij twijfel aan de vloerkwaliteit (te glad of te stroef), noteer afwijking. Veehouder zal een FSC-2000 meting moeten laten uitvoeren om vloerkwaliteit aan te tonen, of certificaat van de producent kunnen overleggen waarin kwaliteit gemeten is. Noteer bevindingen.	HI
H12A	Luchtkwaliteit	De stal is natuurlijk geventileerd.	Indien nodig, voor voldoende luchtkwaliteit, wordt de ventilatie mechanisch ondersteund.	Controleer of de stal natuurlijk is geventileerd. Noteer of de ventilatie mechanisch wordt ondersteund en op welke wijze dit gebeurt.	HI
H12B	Luchtkwaliteit	Alle stallen moeten dusdanig geventileerd worden dat stofniveau, relatieve vochtigheid en ammoniakgehalte niet schadelijk zijn voor de runderen.	Er is in de stallen tijdens de inspectie geen oog of neus irritatie bij de aanwezige runderen of mensen waargenomen.	Controleer in de stallen of er sprake is van oog of neus irritatie bij de aanwezige runderen of mensen. Noteer afwijkingen ten aanzien van stofniveau, vochtigheid en/of ammoniakgehalte in de lucht.	HI
H12C	Luchtkwaliteit AANBEVELING	De stal heeft in de zijwand een luchtinlaat opening van minimaal 2400 cm ² per dierplaats.		Controleer of in de stal een luchtinlaat opening van minimaal 2400 cm ² per dierplaats aanwezig is.	Dit is een aanbeveling. Er is geen sanctie al hier niet aan wordt voldaan.
H13	Daglicht	De stal is voorzien van daglicht doorlatende oppervlaktes die tenminste 6,7% van het vloeroppervlak beslaan.	Alle oppervlaktes / delen die licht doorlaten worden meegerekend, tenzij de normale afsluitwijze van dit deel (deur / luik / gordijn) niet daglicht doorlatend is.	Noteer het percentage daglicht doorlatende oppervlaktes.	HI
H13A	Daglicht doorlatendheid	Daglicht doorlatende oppervlaktes zijn schoon en laten voldoende daglicht door.		Controleer en noteer of de daglicht doorlatende oppervlaktes (lichtplaten, ramen) schoon zijn en voldoende daglicht doorlaten.	HI
H13B	Kunstlicht	Er is voldoende verlichting in de stal aanwezig om de runderen te allen tijde te kunnen inspecteren.	Verlichting moet van zodanige sterkte zijn, min. 50 Lux, dat de runderen goed te zien zijn.	Controleer of er in de stal voldoende verlichting aanwezig is zodat de runderen ten alle tijde kunnen worden geïnspecteerd. Meet met behulp van een jaarlijks gekalibreerde Luxmeter de lichtsterkte op ooghoogte van de dieren op 3 verschillende plaatsen in de stal. Noteer gemiddelde aantal Lux.	HI
H14	Dag- en nachtritme	Er is een aaneengesloten periode in de nacht van minstens 6 uur met een laag lichtniveau om de runderen te laten rusten.		Noteer gehanteerde lichtregime.	AH
Kalveren (runderen jonger dan 1 jaar)					
VB01.3	Speenleeftijd	De kalveren worden gespeend van de koe op een leeftijd van min. 6 maanden.	Bij het hele jaar buiten lopende (zoog)koeien, waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.	Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd. Noteer gehanteerd regime.	HI NVT bij kudde die hele buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.
VB02.3	Geleidelijk spenen	Het spenen gebeurt geleidelijk door het kalf steeds meer ruwvoer en drinkwater te geven.	Bij het hele jaar buiten lopende (zoog)koeien, waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.	Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd. Noteer gehanteerd regime. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI NVT bij kudde die hele buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.

VB03.3	Geleidelijk spenen	Het spenen gebeurt geleidelijk door het kalf tijdelijk scheiden van koe met alleen oogcontact.	Bij het hele jaar buiten lopende (zoog)koeien, waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.	Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd. Noteer gehanteerd regime. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI NVT bij kudde die hele buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.
V03	Bijvoeren	Kalveren worden bijgevoerd met vers water en ruwvoer vanaf een leeftijd van 14 dagen.		Controleer of de kalveren vanaf een leeftijd van 14 dagen worden bijgevoerd met water en ruwvoer. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
VB04A	Gebruik pleegmoeders	Indien zoogkoeien worden ingezet als pleegmoeder, zijn er maximaal 3 kalveren per pleegmoeder.		Controleer maximale aantal kalfjes per pleegmoeder. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	AH
VB04B	Gebruik pleegmoeders	Indien er meerdere kalfjes lopen bij één zoogkoe (pleegmoeder) krijgen de kalfjes voldoende drinkwater aangeboden zodat de kalfjes in hun vochtbehoefte kunnen voldoen.		Noteer bij meerdere kalfjes bij één zoogkoe (pleegmoeder) of de kalfjes aanvullend voldoende drinkwater aangeboden krijgen zodat de kalfjes in hun vochtbehoefte kunnen voldoen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	AH
Kalveren/runderen afkomstig van niet gecertificeerde rundveebedrijven					
ST01	Kalveren/runderen van niet gecertificeerd rundveebedrijf	De kalveren/runderen mogen van rundveebedrijven komen die niet voor de bijbehorende Beter Leven scope (rund en aantal sterren) zijn gecertificeerd mits aan de navolgende, criteria wordt voldaan.		Controleer via een steekproef aan de hand van de I&R gegevens van welk UBN de kalveren/runderen komen en of dit bedrijf gecertificeerd is voor de bijbehorende Beter Leven scope (rund en aantal sterren), zie hiervoor het BLK register. Indien het bedrijf niet voor de bijbehorende Beter Leven scope is gecertificeerd, controleer of er aan de onderstaande, aanvullende criteria is voldaan.	Schorsing
ST02.3	Leeftijd kalveren bij vertrek van het bedrijf van geboorte	De kalveren zijn minimaal 6 maanden oud voordat zij het bedrijf van geboorte verlaten.	Uitgezonderd zijn: 1. Kalveren jonger dan 6 maanden die samen met de zoogkoe (moederdier) het geboorte bedrijf verlaten. Anders kan niet aan het criterium t.a.v. speenleeftijd worden voldaan.	Controleer via een steekproef aan de hand van de Identificatie en Registratie kopieën van de runderpaspoorten (geboortedatum en de datum verlaten geboortebedrijf) op welke leeftijd dat de kalveren minimaal 6 maanden oud waren toen ze van het bedrijf van geboorte zijn weg gegaan verlieten.	HI
ST03	Onthoornen	Als de kalveren zijn onthoorn, is er een verklaring van de bedrijfseigen dierenarts van het herkomstbedrijf dat dit gebeurd is onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf, conform de criteria van het Beter Leven keurmerk.	Indien de dieren genetisch hoornloos zijn, dient dit op de verklaring te worden geselecteerd. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring onthoornen'.	Controleer of er een verklaring van een dierenarts is (conform het format van BLK) waaruit blijkt dat het onthoornen op de vereiste wijze heeft plaatsgevonden.	Schorsing
ST04	Castreren	Als de kalveren zijn gecastreerd, is er een verklaring van de bedrijfseigen dierenarts van het herkomstbedrijf dat dit is gebeurd onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf, conform de criteria van het Beter Leven keurmerk.	Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring castreren'.	Controleer of er een verklaring van een dierenarts is (conform het format van BLK) waaruit blijkt dat het castreren op de vereiste wijze heeft plaatsgevonden. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd.	Schorsing

ST05	Verblijf op de afmestlocatie	<p>De vleesstieren en vleeskoeien blijven gemiddeld 9 maanden, en geen dier korter dan 7 maanden, op de BLK gecertificeerde afmestlocatie waarvan de dieren worden afgevoerd naar het slachthuis.</p> <p>Als dieren tussen de 3 en 7 maanden (geen dier korter dan 3 maanden) op de afmestlocatie verblijven wordt deze locatie jaarlijks en de voorliggende, leverende rundveebedrijven uit deze keten als Multi site gecertificeerd.</p>	<p>Om aan te tonen aan de Certificatie Instelling dat de runderen gemiddeld 9 maanden op het afmestbedrijf verblijven, heeft de veehouder op basis van de officiële I&R gegevens van het afgelopen jaar de gemiddelde verblijftijd van de runderen op zijn bedrijf berekend.</p> <p>Bij runderen die éénmalig, tijdelijk op een BLK gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf worden geplaatst, mag het verblijf op een BLK gecertificeerde opvang-vleesveebedrijf worden meegerekend bij de voorgeschreven gemiddelde 9 maanden, geen individueel dier korter dan 7 maanden, op een BLK gecertificeerde afmestlocatie.</p> <p>Voor de voorwaarden t.a.v. Multi-site certificering, zie het Certificatie Reglement (hoofdstuk 14.2.2) op de Beter Leven website.</p> <p>Bij natuurbegrazing mogen runderen naar verschillende gebieden / afmestbedrijven met verschillende UBN's worden verplaatst onder de voorwaarde dat de dieren op deze locaties bij elkaar minimaal gemiddeld 9 maanden, geen individueel dier korter dan 7 maanden, blijven tot afvoer naar het slachthuis.</p> <p>Een verblijf van korter dan 3 maanden op een BLK gecertificeerde afmestlocatie is toegestaan indien:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het voorliggende rundveebedrijf voor de juiste Beter Leven Rund scope (3 sterren) is gecertificeerd; 2. de runderen minimaal 9 maanden op het voorliggende Beter Leven gecertificeerde bedrijf verblijven (indien van toepassing inclusief verblijf op het BLK gecertificeerde opvang-vleesveebedrijf); 3. de runderen alleen worden verplaatst naar een andere locatie (afmestlocatie) om ze daar nog een bepaalde periode te kunnen afmesten; 4. deze afmestlocatie is ook voor Beter Leven Rund (zelfde aantal sterren of lager) gecertificeerd. <p>NVT op dieren die op voorschrift van de dierenarts eerder worden afgevoerd.</p>	<p>Controleer via een steekproef in de stallijst of de dieren in het voorgaande jaar gemiddeld 9 maanden, alle individuele dieren minimaal 7 maanden op het afmestbedrijf verblijven (dit is inclusief de tijd die de runderen hebben verbleven op een BLK gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf).</p> <p>Indien individuele dieren tussen de 3 en 7 maanden op het afmestbedrijf verbleven, controleer of de voorliggende, leverende rundveebedrijven op basis van Multi-site certificering worden gecontroleerd of dat de runderen aanvullend, voldoende maanden op een BLK gecertificeerd opvang-vleesvee hebben verbleven.</p> <p>Controleer bij natuurbegrazing of de dieren gemiddeld 9 maanden en minimaal 7 maanden voor slacht in natuurgebieden of op afmestbedrijven hebben verbleven. Indien dieren korter dan 3 maanden op het afmestbedrijf verbleven, controleer en noteer of er werd voldaan aan de voorwaarden.</p> <p>NVT op dieren die op voorschrift van de dierenarts eerder worden afgevoerd.</p> <p>Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.</p>	Schorsing
Vleesstieren					
HB03	Huisvesting vleesstieren	Vleesstieren, ouder dan 1 jaar die op de bedrijfslocatie worden afgemest, mogen permanent op stal worden gehouden.	Om de veiligheid van de personen die omgaan met de vleesstieren te waarborgen mogen vleesstieren vanaf 1 jaar oud binnen worden gehuisvest	<p>Noteer of en zo ja vanaf welke leeftijd de vleesstieren permanent binnen worden gehuisvest.</p> <p>Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.</p>	HI
HB03A.3	Uitloop	Vleesstieren van ouder dan 1 jaar die geen weidegang krijgen hebben permanent de beschikking over een buitenuitloop van minimaal 30m ² per dier die max. 75% is overdekt.	De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn.	<p>Controleer of de vleesstieren die permanent binnen worden gehuisvest de beschikking hebben over de buitenuitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte van de buitenuitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet.</p> <p>Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.</p>	HI
Natuurbegrazing					
NB01	Toegestane runderrassen bij natuurbegrazing	Er worden alleen runderen gehouden van gedomesticeerde rassen die in de ook in de reguliere vleesrundveehouderij worden gehouden.	<p>Alleen gedomesticeerde, aan mensen gewende runderen zijn toegestaan zodat verzorging, verzamelen en transport met zo min mogelijk stress gepaard gaat.</p> <p>Grote, wilde, zich zelf regulerende kuddes runderen zoals in de Oostvaardersplassen en runderen van rassen als Heckrunderen, Galloway en Schotse hooglanders zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven keurmerk.</p>	<p>Noteer het ras van de gehouden runderen. Heckrunderen, Galloway en Schotse hooglanders zijn uitgesloten van deelname.</p> <p>Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.</p>	Uitsluiting Bij ingangscontrole: HI
NB02	Analyse voedingswaarden natuurgebied en noodzaak voor bijvoeren	Het natuurgebied moet in alle voedingsbehoeften van de betrokken runderen kunnen voldoen.	Voor dat er runderen in een natuurgebied worden gehouden maakt de veehouder, evt. in samenwerking met de beheerder van het natuurgebied, een analyse in hoeverre het te begrazen gebied in de voedingsbehoefte van de betrokken runderen kan voldoen of dat er bij eventuele ontbrekende voedingsbehoeften of mineralen dient te worden bijgevoerd. De analyse wordt vastgelegd, bijv. in de beheersovereenkomst.	<p>Controleer of er een adequate analyse is gemaakt van de mate waarin het natuurgebied in de voedingsbehoefte van de betrokken runderen kan voldoen. Controleer of dit is vastgelegd en of er indien nodig wordt bijgevoerd. Noteer bevindingen.</p> <p>Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.</p>	Schorsing

NB03	Bijvoeren (bijv. mineralen) bij natuurbegrazing	Runderen met natuurbegrazing, worden indien noodzakelijk (om aan de voedingsbehoefte van de betrokken dieren te voldoen) bijgevoerd, bijv. bepaalde mineralen.	Bij natuurbegrazing maakt de veehouder samen met de beheerder van het natuurgebied van te voren een inschatting over welke/hoeveel voeding de runderen uit het natuurgebied op kunnen nemen. Bij schrale natuurgronden kunnen tekorten van bepaalde mineralen optreden en dienen deze extra bijgevoerd te worden. Of extra mineralen dienen te worden bijgevoerd wordt vastgelegd, bijvoorbeeld in de beheersovereenkomst voor natuurbegrazing.	Controleer of in de beheerovereenkomst voor natuurbegrazing de te verwachten voedingswaarden van het natuurgebied zijn aangegeven en of zo nodig mineralen bij gevoerd moeten worden. Zo ja, kijk in het veld of de benodigde extra mineralen worden verstrekt. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
NB04	Beschutting tijdens natuurbegrazing	Tijdens natuurbegrazing beschikken de runderen over beschutting (natuurlijke beschutting of een stalruimte) tegen regenval, winterweer of hitte (meer dan 25°C), met voldoende omvang zodat alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken.	Als er geen of onvoldoende beschutting is dienen de dieren bij bijv. extreme regenval, winterweer of meer dan 25°C te worden verweid naar een locatie met wel voldoende beschutting.	Controleer en noteer of alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken. Noteer type beschutting. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
NB06	Huisvesting fokstieren uit een kudde	Volwassen fokstieren afkomstig uit een kudde worden binnen gehouden in individuele hokken met tenminste 32 m ² ligruimte en een totale ruimte, incl. bewegings- en dekruimte van 44 m ² .	Bij natuurbegrazing komt het soms voor dat er 1 of meer stieren in de kudde loopt/lopen. Gedurende de tijd dat die kudde binnen wordt gehouden dient de stier een voldoende groot leef-oppervlak te krijgen.	Controleer of er aan het leef-oppervlakte voor fokstieren uit een kudde wordt voldaan. Noteer afwijkingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
NB07	Informatie voor bezoekers gebied met natuurbegrazing	Bij de toegangen tot een gebied met natuurbegrazing wordt het publiek geïnformeerd dat er een kudde runderen graast en hoe ze zich moeten gedragen als ze de kudde tegenkomen.	Bijv. geen toegang voor honden of honden aangelijnd, afstand houden tot de runderen, niet in de kudde gaan lopen, etc. In de praktijk kan de terreinbeheerder voor dergelijke informatie zorgen, maar de veehouder dient ten alle tijden zeker te stellen dat deze informatie bij de toegangen tot de natuurbegrazing beschikbaar is gesteld.	Controleer of er bij de ingangen tot het begrazingsgebied borden voor bezoekers staan met de benodigde aanwijzingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	AH
NB08	Informatie voor bezoekers gebied met natuurbegrazing	Bij de toegang tot een gebied met natuurbegrazing wordt het publiek geïnformeerd met wie ze contact kunnen opnemen in geval van een calamiteiten.	In de praktijk kan de terreinbeheerder voor dergelijke informatie zorgen, maar de veehouder dient ten alle tijden zeker te stellen dat deze informatie bij de toegangen tot de natuurbegrazing beschikbaar is gesteld.	Controleer of er bij de ingangen tot het begrazingsgebied borden voor bezoekers staan met de benodigde aanwijzingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	AH
NB09	Zieke dieren bij natuur begrazing	Bij kuddes met natuurbegrazing blijft een ziek dier bij de kudde, tenzij de bedrijfseigen dierenarts anders besluit.		Noteer in voorkomende gevallen hoe met zieke dieren bij natuurbegrazing wordt omgegaan. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
NB10	Verzamelen dieren bij natuur begrazing	Runderen in natuurbegrazingsgebieden worden voorafgaand aan verplaatsing met een veewagen op een rustige wijze bijeengebracht in een afgezet deel van het natuurgebied.	Het verzamelen van runderen uit natuurbegrazingsgebieden dient zo rustig mogelijk te gebeuren om stress bij de dieren zoveel mogelijk te voorkomen.	Controleer o.a. via interview de wijze van verzamelen. Noteer bevindingen. Niet van toepassing voor een BLK opvang-vleesveebedrijf.	HI
Tijdelijk opvang-vleesveebedrijf (opvanglocatie)					
O01	Tijdelijke opvang-vleesveebedrijf (opvanglocatie)	Als het niet mogelijk is binnen 850 km het afmestbedrijf te bereiken, dan moeten de runderen (jongvee) éénmalig, tijdelijk op een voor Beter Leven keurmerk Rund gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf (opvanglocatie) geplaatst worden, waar de runderen minimaal 21 dagen verblijven. De maximale verblijfsduur op het opvang-vleesveebedrijf is 4 maanden.	Dit in afwachting van verder vervoer naar het uiteindelijke afmestbedrijf.	Controleer aan de hand van de I&R-gegevens een steekproef van de kopieën van de runderpaspoorten (de datum waarop de runderen op een opvang-vleesveebedrijf zijn aangekomen en de vertrekdatum naar het afmestbedrijf) of de runderen minimaal 21 dagen en maximaal 4 maanden op het opvang-vleesveebedrijf verbleven.	Schorsing
O02	Regelmatig dierenartsen bezoek	Elk koppel op het opvang-vleesveebedrijf wordt minimaal 1 keer door de bedrijfseigen dierenarts bezocht voor een klinische inspectie en bedrijfsbegeleiding.		Controleer in de administratie de bezoeksrapportages van de dierenarts van de afgelopen 2 jaar en noteer de data van bezoeken van afgelopen jaar.	HI
O03	Kopieën runderpaspoorten	Van de aanwezige runderen (jongvee) moet een kopie van het runderpaspoort in de administratie van het opvang-vleesveebedrijf worden bewaard.	Deze kopieën worden minimaal 1 jaar na aankomst op het bedrijf bewaard.	Controleer en noteer of er van de aanwezige runderen een kopie van het runderpaspoort in de administratie is opgenomen.	HI
O04	Relatie tijdelijke opvang vleesveebedrijf (opvanglocatie) - coöperatie	Er is sprake van een contractuele relatie tussen het opvang-vleesveebedrijf en een coöperatie.	Mocht er geen sprake zijn van een coöperatie in een betreffend land, dan zal de Dierenbescherming beoordelen of en in hoeverre er sprake kan zijn van een andere, juridische, entiteit die overeenkomt met een coöperatie.	Controleer bij het opvang-vleesveebedrijf de aanwezigheid van het contract tussen een coöperatie en het opvang-vleesveebedrijf. Noteer de bevindingen.	HI

O05	Afkomst runderen	Het opvang-vleesveebedrijf dient in samenwerking met de coöperatie inzichtelijk te maken dat de dieren afkomstig zijn van coöperatie leden, wiens rundveebedrijf gevestigd is binnen 140 km gerekend vanaf het opvang-vleesveebedrijf.	De informatie waarover het opvang-vleesveebedrijf beschikt dient dit aan te tonen middels duidelijk herkenbare coöperatie documenten (zoals bijvoorbeeld afvoerbonnen).	Controleer op basis van de door het opvang-vleesveebedrijf beschikbaar gestelde informatie of de dieren afkomstig zijn van coöperatie leden wiens rundveebedrijf gevestigd is binnen 140 km vanaf het opvang-vleesveebedrijf, op basis van Routenet.nl met een truck 40T geselecteerd. Noteer de bevindingen.	HI
O06	Reisduur runderen	De transportafstand van runderen afkomstig van het geboorteadres naar het opvang-vleesveebedrijf is maximaal 140 km.	Informatie omtrent gegevens (geboorteadres) van runderen is te verkrijgen van het runderpaspoort. Dit dient door het opvang-vleesveebedrijf inzichtelijk gemaakt te worden.	De transportafstand tussen het geboorteadres en het opvang-vleesveebedrijf dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck 40T geselecteerd als voertuig. Noteer de bevindingen.	Schorsing
O07	Tijdsduur afmelden-aanmelden runderen	De tijd tussen het afmelden bij het geboorteadres en het aanmelden bij het opvang-vleesveebedrijf bedraagt maximaal 48 uur.	De informatie is te verkrijgen middels de administratie van het opvang-vleesveebedrijf (opvanglocatie). De coöperatie fungeert in veel gevallen als 'centre de tri' waar de dieren veterinair worden onderzocht alsmede worden gevaccineerd. De dieren mogen maximaal één nacht verblijven op de coöperatie opvanglocatie ("centre de tri").	Controleer de administratie van het opvang-vleesveebedrijf middels een steekproef om daarmee de maximale duur voor afmelden-aanmelden te verifiëren. Noteer de bevindingen.	Schorsing
O08	Opvang-vleesveebedrijf vs. afmestlocatie	Een bedrijf (UBN) gecertificeerd als opvang-vleesveebedrijf mag niet functioneren als afmestlocatie, indien niet gecertificeerd als afmestlocatie.	Het is toegestaan om het opvang-vleesveebedrijf om te zetten naar een afmestbedrijf, vooropgesteld dat dit bedrijf dan ook voldoet aan de daaraan gerelateerde criteria. Het is wel mogelijk om zowel als opvang-vleesveebedrijf alsmede afmestlocatie te functioneren als de bedrijfslocatie gebruik maakt van verschillende UBN's. Dit wordt toegestaan onder strikte voorwaarden: - Runderen van het opvang-vleesveebedrijf (één UBN) dienen apart te worden gehouden op stal- en weideniveau ten opzichte van de runderen van het afmestbedrijf (een ander UBN). Hierbij dient er een fysieke scheiding te zijn op stal- en weideniveau tussen de BLk waardige runderen van het opvang-vleesveebedrijf en afmestbedrijf. - De huisvesting en verzorging van de dieren van de verschillende UBN's is volledig gescheiden.	Controleer of het certificaat van het bedrijf (UBN) voldoet aan de opvang-vleesveebedrijf of afmestbedrijf criteria.	Uitsluiting
Transport					
T01	Afnemende rundveehouderijbedrijven / -slachterijen	De runderen worden aan rundveehouderijen / -slachterijen geleverd die zijn goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLk Rund en het bijbehorende aantal sterren).		Controleer administratie. Noteer het UBN van de afnemende rundveehouders en/of de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of deze is gecertificeerd is voor de bijhorende Beter Leven scope (BLk Rund en aantal sterren). Zo nee, controleer of de dieren worden afgewaardeerd tot regulier.	HI
T02.3	Reisduur rundvee	Het transport naar het afmestbedrijf moet voldoen aan een transportafstand van maximaal 850 km.	Kalveren jonger dan 6 maanden worden altijd samen met hun moeder getransporteerd, anders kan niet aan het criterium t.a.v. speenleeftijd worden voldaan. Het transport gaat rechtstreeks van geboorte bedrijf (of opvang-vleesveebedrijf) naar afmestbedrijf. Het vertrek- en aankomstadres worden uit officiële (export)document gehaald (ondertekend door een officiële keuringsdierenarts). De transportafstand tussen het geboorte bedrijf/opvang-vleesveebedrijf en afmestbedrijf dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck 40T geselecteerd als voertuig.	Controleer en noteer op basis het vertrek- en aankomstadres (uit het officiële (export)document) via Routenet.nl, met een 40T als voertuig, de transportafstand van de dieren.	AH
T04	Reisduur rundvee naar het slachthuis	Het transport van runderen naar de slachterij moet voldoen aan een transportafstand van maximaal 280 km.	De transportafstand van maximaal 280 km komt overeen met een maximale transportduur van 4 uur, uitgaande van een gemiddelde snelheid van 70 km per uur op basis de EFSA (European Food Safety Authority) richtlijnen voor veetransport. De transportafstand tussen het veehouderijbedrijf en slachthuis dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck 40T geselecteerd als voertuig.	Controleer en noteer op basis het vertrek- en aankomstadres via Routenet.nl, met een 40T als voertuig, de transportafstand van de dieren. Noteer de naam van de slachterij. Niet van toepassing voor een BLk opvang-vleesveebedrijf.	Schorsing
T05	Elektrische veedrijvers	Er worden op het bedrijf en tijdens het verplaatsen / transporteren van runderen geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Er zijn geen elektrische veedrijvers op het bedrijf voorhanden.	Controleer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	Schorsing

T06	Verbod op veemarkten	De runderen worden niet via een veemarkt aan- of afgevoerd.	Aangevoerde dieren komen van een ander veehouderijbedrijf en gaan niet via een veemarkt. Slachtdieren gaan direct vanaf het veehouderij bedrijf naar de slachterij en niet via een veemarkt.	Controleer aan de hand van de vervoersgegevens of de dieren niet via een veemarkt zijn aan- of afgevoerd.	HI
Aanvullend					
A00	Aantal BLK dierplaatsen	Tijdens de jaarlijkse controle wordt het totale aantal BLK dierplaatsen vastgelegd, o.a. ter controle van de megastallen norm.	Hiervoor wordt bij de ingangscntrole, en bij nieuw-/verbouw, de verschillende typen hokken/afdelingen van het bedrijf door de BLK controleur opgemeten. Op basis van deze oppervlakte per type hok/afdeling bepaalt de BLK controleur het totale oppervlakte per diercategorie op het bedrijf. Op basis van de benodigde oppervlakte per diercategorie, zoals vastgelegd in de BLK criteria, bepaalt de controleur vervolgens het totale aantal BLK dierplaatsen per diercategorie voor het bedrijf.	Noteer het totale aantal BLK dierplaatsen, o.a. voor vaststelling of het bedrijf voldoet aan de megastallen norm. Op basis van metingen van de verschillende hokken/afdelingen en de BLK oppervlakte criteria per diercategorie, zie hieronder.	
A00A	Aantal BLK zoogkoeienplaatsen	Het aantal BLK zoogkoeienplaatsen op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLK zoogkoeienplaatsen op de bedrijfslocatie. Niet van toepassing voor een BLK opvang-veesveebedrijf.	
A00A1	Aantal aanwezige BLK zoogkoeien	Het aantal aanwezige BLK zoogkoeien op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal aanwezige BLK zoogkoeien op de bedrijfslocatie. Niet van toepassing voor een BLK opvang-veesveebedrijf.	
A00B	Aantal BLK plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar	Het aantal BLK plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLK plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie.	
A00B1	Aantal aanwezige BLK dieren jonger dan 1 jaar	Het aantal aanwezige BLK dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal aanwezige BLK dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie.	
A00C	Aantal BLK dierplaatsen voor vleesstieren	Het aantal BLK vleesstierplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie, is:		Noteer aantal BLK vleesstierplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie.	
A00C1	Aantal aanwezige BLK vleesstieren en ossen	Het aantal aanwezige BLK vleesstieren, die op de bedrijfslocatie worden gehouden is:		Noteer aantal aanwezige BLK vleesstieren, ouder dan 1 jaar die ,op de bedrijfslocatie worden gehouden.	
A00D	Aantal BLK vleeskoeien en ossenplaatsen	Het aantal BLK vleeskoeien en ossenplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLK vleeskoeien en ossenplaatsen, ouder dan 1 jaar, die (op de bedrijfslocatie worden gehouden	
A00D1	Aantal aanwezige BLK vleeskoeien en ossen	Het aantal aanwezige BLK vleeskoeien en ossen, ouder dan 1 jaar, is:		Noteer aantal aanwezige BLK vleeskoeien en ossen, ouder dan 1 jaar, die op de bedrijfslocatie worden houden.	